

MAHALLIY DAVLAT HOKIMIYATI ORGANLARI QARORLARI: HUQUQIY ASOSLARI VA AMALIY MUAMMOLAR

Aliqulov Komiljon Urol o'g'li O'zbekiston
Respublikasi IIV Surxondaryo akademik litseyi
Huquqshunoslik fani o'qituvchisi
94-462-57-73

komilaliqulov93@gmail.com

Annotatsiya. Ushbu maqolada mahalliy davlat hokimiyati organlari tomonidan qabul qilinadigan qarorlarning huquqiy asoslari, ularning turlari, huquqiy kuchi va amaliy ahamiyati tahlil qilinadi. Shuningdek, qarorlarni qabul qilish jarayonidagi mavjud muammolar va ularni bartaraf etish bo'yicha takliflar bayon etilgan. Tadqiqotda normativ-huquqiy hujjatlar tahlili, taqqoslash usuli hamda amaliyotdan misollar keltirish orqali muammo va yechimlar aniqlangan.

Kalit so'zlar: mahalliy hokimiyat, hokim qarori, qaror qabul qilish, huquqiy asos, fuqarolik ishtiroki.

O'zbekiston Respublikasida demokratik boshqaruv tamoyillarini joriy etish va davlat hokimiyati organlarining ochiqligini ta'minlash jarayonida mahalliy davlat hokimiyati organlari faoliyati alohida ahamiyat kasb etmoqda. Ayniqsa, joylardagi dolzarb muammolarni o'z vaqtida hal etish, aholining ehtiyoj va manfaatlarini inobatga olgan holda qarorlar qabul qilish bu organlar zimmasiga katta mas'uliyat yuklaydi. Shu bois, ularning qabul qilayotgan qarorlarining huquqiy asoslari, mazmuni va ijrosi bugungi kundagi eng muhim ilmiy-amaliy masalalardan biridir.

Mahalliy davlat hokimiyati organlarining huquqiy maqomi O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi (99–100-moddalar) bilan belgilanadi. Shuningdek, "Mahalliy davlat

hokimiyati to'g'risida"gi Qonun, Prezident farmon va qarorlari, Vazirlar Mahkamasining qarorlari bu faoliyatning asosiy normativ manbalaridir.

Mahalliy hokim qarorlari normativ-huquqiy hujjat sifatida tan olinadi va ular tegishli hududda bajarilishi majburiy bo'lgan huquqiy kuchga ega. Bu qarorlar orqali hududiy masalalar – yer ajratish, qurilishga ruxsat berish, budjet mablag'larini taqsimlash kabi masalalar hal etiladi [1].

Qarorlar ikki asosiy turga bo'linadi:

- **Normativ qarorlar** – umumiy xususiyatga ega bo'lib, barcha subyektlarga nisbatan tatbiq etiladi;
- **Individuallashtirilgan qarorlar** – alohida shaxs yoki tashkilotga taalluqli bo'ladi.

Qarorlar qabul qilish jarayonida quyidagi bosqichlar muhim hisoblanadi:

1. Masalani ko'tarish va axborot yig'ish;
2. Loyiha tayyorlash va ekspertiza o'tkazish;
3. Jamoatchilik muhokamasi (ko'pincha talab darajasida o'tkazilmaydi);
4. Hokim tomonidan qaror qabul qilinishi;
5. Qarorning e'lon qilinishi va ijrosini ta'minlash.

Tahlillar shuni ko'rsatmoqdaki, amaliyotda qator muammolar mavjud:

- Ayrim hokim qarorlari yuqori turuvchi qonun hujjatlariga zid ravishda qabul qilinmoqda;
- Qarorlar loyihalari jamoatchilik tomonidan muhokama qilinmaydi;
- Ijro intizomi past, ijro uchun mas'ullik mexanizmlari yetarli emas;
- Qarorlar ustidan nazorat mexanizmi (sud, prokuratura, jamoatchilik) samarali ishlamayapti.

- Hokim qarorlarini ro'yxatga olish va ularni ochiq ma'lumotlar bazasida joylashtirish majburiyati joriy etilishi lozim;
- Fuqarolar yig'inlari, NNTlar, OAV vakillari ishtirokida qarorlar loyihalarining muhokamasini yo'lga qo'yish kerak;
- Qarorlar ijrosi ustidan prokuratura nazorati bilan birga, ommaviy jamoatchilik monitoringi tizimini shakllantirish muhim;
- Normativ hujjatlarni ishlab chiqish bo'yicha mahalliy hokimiyat xodimlari uchun muntazam o'quv kurslari tashkil etilishi zarur.

Xulosa

Mahalliy davlat hokimiyati organlari tomonidan qabul qilinadigan qarorlar – fuqarolar hayotiga bevosita ta'sir ko'rsatadigan, hududiy rivojlanish va ijtimoiy barqarorlikni ta'minlaydigan muhim boshqaruv vositasi hisoblanadi. Ushbu qarorlarning qonuniy, shaffof va fuqarolar ishtirokida qabul qilinishi huquqiy davlat va ochiq jamiyat sari intilayotgan O'zbekiston uchun zaruriy shartlardan biridir. Ilmiy yondashuv va kompleks tahlil bu sohadagi huquqiy mexanizmlarni takomillashtirishga xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi. 8 dekabr, 1992 y. (oxirgi o'zgartirishlar bilan)
2. "Mahalliy davlat hokimiyati to'g'risida"gi O'zbekiston Respublikasi Qonuni. 1993 yil 2 sentabr.
3. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022 yil 28 yanvardagi PF-60-sonli Farmoni – "2022–2026 yillarga mo'ljallangan Yangi O'zbekistonning taraqqiyot strategiyasi".
4. X. Xudoyberdiyev. Mahalliy boshqaruv organlari huquqiy maqomi. – Toshkent: TDYuI nashriyoti, 2021.
5. T. Qodirov. Davlat hokimiyati va boshqaruvining zamonaviy tendensiyalari. – "Huquq va burch" jurnali, 2023, №4.